

Sygn. akt II C 665/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2018 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, Wydział II Cywilny, w składzie:

Przewodnicząca: S.S.R. A. M.

Protokolant: sekr. sąd. W. Ł.

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2018 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa S. L.

przeciwko Ł. Z.

o zapłatę

1. oddala powództwo;
2. nie obciąża powoda kosztami procesu;
3. przyznaje radcy prawnemu B. Z. tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodowi kwotę 1.476,00 zł (jeden tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć złotych), którą nakazuje wypłacić ze środków Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi;
4. przyznaje adwokat L. A. tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu pozwanemu kwotę 1.476,00 zł (jeden tysiąc czterysta siedemdziesiąt sześć złotych), którą nakazuje wypłacić ze środka Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi.

Sygn. akt II C 665/17

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 22 sierpnia 2016 roku do Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi, sprecyzowanym pismem z dnia 25 listopada 2016 roku, S. L. reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wniósł o zasądzenie od Ł. Z. kwoty 7.500 złotych tytułem odszkodowania.

Na uzasadnienie roszczenia pełnomocnik powoda wskazał, iż pozwany umyślnie zepsuł ciągnik powoda, którego naprawa wyraża się kwotą 2.000 złotych. Nadto powód wskazał, iż w czasie kiedy przebywał w zakładzie karnym, pozwany bez jego wiedzy i zgody finansował swoje wydatki na zakup gier komputerowych i opłaty za rachunki telefoniczne, co wyraża się kwota około 5.500,00 zł (pozew k. 26, pismo k. 3-4, pismo k. 21).

W odpowiedzi na pozew z dnia 3 listopada 2016 roku pozwany wniósł o oddalenie powództwa, zaprzeczając okolicznościom podniesionym przez powoda w pozwie (odpowieź na pozew k. 6-7, pismo k. 32).

Sprawa została przekazana do Sądu Okręgowego w Łodzi i zarejestrowana pod sygn. I C 164/16. Postanowieniem z dnia 16 sierpnia 2017 roku Sąd Okręgowy w Łodzi stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową i przekazał roszczenie

powoda o zapłatę odszkodowania w wysokości 7.500,00 zł Sądowi Rejonowemu dla Łodzi – Widzewa w Łodzi (postanowienie k. 14).

W piśmie procesowym z dnia 5 stycznia 2018 roku pełnomocnik powoda sprecyzował żądanie pozwu wnosząc o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kwoty 7.500 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 22 sierpnia 2016 roku do dnia zapłaty (pismo procesowe k. 38-39).

Na rozprawie w dniu 5 listopada 2018 roku pełnomocnik powoda podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie, wskazał, iż cause dochodzonego roszczenia stanowią przepisy regulujące instytucję bezpodstawnego wzbogacenia oraz przepis art. 415 k.c. Nadto pełnomocnik powoda wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w sprawie, które nie zostały uiszczone ani w całości ani w części (stanowisko pełnomocnika powoda – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 5 listopada 2018 roku czas elektroniczny: 01:17:56 – 01:19:09 k. 67).

Pełnomocnik pozwanego nie kwestionował wysokości kosztów naprawy ciągnika na kwotę 2.000 złotych. Wniósł o oddalenie powództwa również z uwagi na treść art. 5 k.c. Nadto pełnomocnik pozwanego wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w sprawie, które nie zostały uiszczone ani w całości ani w części (stanowisko pełnomocnika pozwanego - elektroniczny protokół rozprawy z dnia 05 listopada 2018 roku czas elektroniczny: 01:16:28 - 01:17:56 k. 67).

Powód i pozwany zostali zwolnieni od kosztów sądowych w sprawie (postanowienie Sądu Okręgowego Łodzi k. 10, postanowienie Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi k. 24).

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Ł. Z. urodził się w dniu (...), jest synem G. Z. (okoliczność bezsporna).

Powód w okresie od 2004 roku do 2011 roku przebywał w Zakładzie Karnym, z kolei w okresie od 2015 roku do końca 2016 roku przebywał na leczeniu odwykowym (okoliczność bezsporna).

S. L. od grudnia 2006 roku pozostaje w nieformalnym związku z G. Z., z którego posiadają syna. Od 2011 roku do 2017 roku G. Z. zamieszkiwała w gospodarstwie powoda wraz ze swoimi dziećmi z poprzednich związków. Pozwany wyprowadził się od powoda z chwilą ukończenia osiemnastego roku życia (okoliczność bezsporna).

W gospodarstwie powoda w okresie zimowym zamieszkiwała również matka G. Z., zaś od kwietnia 2011 roku do września 2011 roku w gospodarstwie zamieszkiwał kolega powoda z zakładu karnego (zeznania świadka G. Z. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 05 listopada 2018 roku czas elektroniczny: 00:33:21 – 01:03:06 k. 64-66, zeznania powoda – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 05 listopada 2018 roku czas elektroniczny: 00:05:21 – 01:11:01 k. 66-67 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami - elektroniczny protokół rozprawy z dnia 27 lipca 2018 roku czas elektroniczny: 00:09:07 – 00:23:04 k. 54, zeznania pozwanego - elektroniczny protokół rozprawy z dnia 05 listopada 2018 roku czas elektroniczny: 01:13:58 – 01:16:28 k. 67 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami - elektroniczny protokół rozprawy z dnia 05 listopada 2018 roku czas elektroniczny: 00:03:36 – 00:10:50 k. 62).

G. Z. od 2011 roku była na zasiłku dla bezrobotnych, który otrzymywała przez pół roku w kwocie 800 złotych. Nadto utrzymywała się z odszkodowanie uzyskanego w związku z likwidacją zakładu pracy. Następnie G. Z. utrzymywała się z prac dorywczych. G. Z. otrzymywała świadczenia alimentacyjne na dzieci w kwocie po 250 złotych. Koszty utrzymania rodziny, w okresie zamieszkiwania wraz z powodem, wyrażały się miesięczną kwotą około 2.000 zł. G. Z. spłacała do 2016 roku kredyt w ratach po 300 złotych miesięcznie (zeznania świadka G. Z. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 05 listopada 2018 roku czas elektroniczny: 00:33:21 – 01:03:06 k. 64-66).

Powód przebywając w zakładzie karnym zawarł przedwstępną umowę sprzedaży działki. Powód otrzymywał od kupującego zaliczki (zeznania świadka T. W. (1) – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 27 lipca 2018 roku czas elektroniczny: 00:26:20 – 00:38:02 k. 55). Otrzymywane z tego tytułu kwoty były przeznaczane na codzienne

utrzymanie osób zamieszkujących w gospodarstwie powoda (zeznania świadka G. Z. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 05 listopada 2018 roku czas elektroniczny: 00:33:21 – 01:03:06 k. 64-66).

Pozwany zamieszkując w gospodarstwie powoda pomagał mu w różnych pracach w gospodarstwie. Powód nie skarżył się, jakoby pozwany zabierał mu pieniądze (zeznania świadka G. Z. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 05 listopada 2018 roku czas elektroniczny: 00:33:21 – 01:03:06 k. 64-66).

G. Z. w okresie zamieszkiwania z powodem zakupiła dwa telefony komórkowe dla oraz notebooka z łączem internetowym. Z wyżej wskazanych sprzętów korzystali wszyscy domownicy, również powód. Rachunki z tego tytułu były w różnej wysokości, w zależności od miesiąca, zdarzało się że wynosiły około 300 złotych, były one opłacane ze wspólnych środków finansowych powoda jak i jego partnerki (zeznania świadka G. Z. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 05 listopada 2018 roku czas elektroniczny: 00:33:21 – 01:03:06 k. 64-66).

Powód jest właścicielem starego, zardzewiałego ciągnika, który podlegał częstym naprawom. Powód uczył pozwanego jeździć ciągnikiem. Po tym jak pewnego razu pozwany na żądanie osoby przebywającej w gospodarstwie, w obecności powoda, odpalił traktor, zepsuł się on. Dwa dni przed tym zdarzeniem powód naprawiał ciągnik. (zeznania świadka G. Z. – elektroniczny protokół rozprawy z dnia 05 listopada 2018 roku czas elektroniczny: 00:33:21 – 01:03:06 k. 64-66, zeznania pozwanego - elektroniczny protokół rozprawy z dnia 05 listopada 2018 roku czas elektroniczny: 01:13:58 – 01:16:28 k. 67 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami - elektroniczny protokół rozprawy z dnia 05 listopada 2018 roku czas elektroniczny: 00:03:36 – 00:10:50 k. 62)

Naprawa silnika traktora wyniosła 2.000,00 zł (okoliczność bezsporna).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie przywołanych dowodów.

Sąd pominął zeznania świadków: R. T. i S. H., T. W. (2) jako, że niewiele wnoszą do sprawy i nie przyczyniły się do ustalenia stanu faktycznego w sprawie. Zgłoszeni świadkowie nie byli świadkami zdarzenia kiedy to pozwany odpalił ciągnik powoda, nie mieli również żadnej wiedzy o źródłach utrzymania osób zamieszkujących na terenie gospodarstwa powoda i wzajemnych rozliczeniach.

Sąd zanegował natomiast depozycje powoda, w tym zakresie w jakim powód wskazywał, iż w 2013 roku pozwany odpalił ciągnik, w czasie kiedy był z niego spuszczonej olej, co doprowadziło do zatarcia silnika. Niniejsze zeznania nie znajdują potwierdzenia w pozostałym zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Powód swą wiedzę o powyższym zdarzeniu powziął od osoby trzeciej i takie też informacje przedstawił składającym zeznania, w toku przedmiotowego procesu, świadkom. Powyższe twierdzenia powoda są również sprzeczne z zeznaniami tak świadka G. Z. jaki pozwanego. Zeznająca świadek G. Z. wskazała, iż sytuacja kiedy pozwany sam odpalił ciągnik, miała miejsce podczas obecności powoda w gospodarstwie i na żądanie innej osoby tam przebywającej, natomiast świadek nie posiadała informacji czy w trakcie tego zdarzenia z pojazdu był spuszczonej olej.

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi zważył, co następuje:

Powództwo nie jest zasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Podstawą prawną roszczeń powoda: w zakresie odszkodowania za uszkodzony ciągnik był przepis art. 415 k.c. oraz w zakresie zwrotu kwoty pobranych środków pieniężnych art. 405 k.c.

Rozkład ciężaru dowodu wynikający z art. 6 k.c. powoduje to, że strona, która chce dochodzić roszczeń wymagających dowodzenia środkami dowodowymi, z których może skorzystać, powinna liczyć się z koniecznością przedstawienia takich dowodów, gdyż w przeciwnym razie jej powództwo może być oddalone. Zatem ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje (tak: Stanisław Dmowski, Stanisław Rudnicki „Komentarz do kodeksu cywilnego, Księga pierwsza, część ogólna”, Wydawnictwo

Prawnicze LexisNexis). Samo zaprzeczenie okolicznościom dokonane przez stronę procesową wywołuje ten skutek, że istotne dla rozstrzygnięcia sprawy fakty stają się sporne i muszą być udowodnione, zaś w razie ich nieudowodnienia Sąd oceni je na niekorzyść strony, na której spoczywał ciężar dowodu, chyba że miał możliwość przekonać się o prawdziwości tych twierdzeń na innej podstawie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 1975 roku, III CRN 26/75, LEX nr 7692). Należy również zauważyć, że w obecnym stanie prawnym rzeczą Sądu nie jest zarządzanie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też Sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Tym samym Sąd podziela stanowisko Sądu Najwyższego, w którym wskazuje on, że zasada kontradiktoryjności uwalnia sąd orzekający od odpowiedzialności za rezultat postępowania dowodowego którego dysponentem są strony. Bierność strony w zakresie postępowania dowodowego nie zobowiązuje sądu, poza wyjątkowymi przypadkami, do prowadzenia dowodów z urzędu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1998 roku, sygn. I CKN 944/97, Prok.i Pr. 1999/I 1-12/38). Reasumując powyższe rozważania, wskazać należy, iż w rzeczonyj sprawie, onus probandi spoczywał na stronie powodowej.

Odnosząc się do roszczenia powoda o zwrot kwoty 2.000,00 zł wydatkowanej na naprawę pojazdu rolniczego, wskazać należy, iż zgodnie z dyspozycją art. 415 k.c. kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia.

Tym samym odpowiedzialność na jakiej odpowiadałaby strona pozwana w przedmiotowej sprawie wynikałaby z zasady zawinienia, a więc działanie sprawcy szkody winno być zawinione. Może ono polegać na podjęciu określonego działania, jak i na jego zaniechaniu (w przypadku, gdy istnieje obowiązek działania). Do powstania odpowiedzialności deliktowej konieczne jest kumulatywne spełnienie trzech jej przesłanek, a mianowicie: zdarzenia szkodzącego polegającego na zawinionym działaniu lub zaniechaniu, powstanie szkody, istnienie związku przyczynowego pomiędzy owym zdarzeniem, a szkodą.

O winie sprawcy szkody możemy mówić wówczas, gdy jego zachowanie w kontekście całokształtu porządku prawnego ma charakter obiektywnie bezprawny oraz, gdy można mu postawić zarzut, iż mając świadomość szkodliwego skutku swego zachowania i przewidując jego wystąpienie, celowo zmierzał on do osiągnięcia owego skutku (wina umyślna) lub nie dołożył należytej staranności, aby skutkom owego zachowania zapobiec (wina nieumyślna - niedbalstwo). Przypisanie danej osobie winy jest przy tym uwarunkowane tym, czy mogła ona w sposób należyty postrzegać swe zachowanie i pokierować nim, a więc zależy od poczytalności danej osoby.

W tym miejscu wskazać należy, iż zobowiązany za szkodę ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działaniami lub zaniechania, z którego szkoda wynikła (art. 361 § 1 k.c.). Pomiedzy stanem rzeczy określonym jako przyczyna, a stanem rzeczy uznawanym za szkodę musi istnieć obiektywny związek wyrażający się w tym, iż przyczyna jest warunkiem sine qua non wystąpienia szkody. Naprawienie szkody obejmuje, zgodnie z art. 361 § 2 k.c., co do zasady, straty które poszkodowany poniósł (damnum emergens) oraz korzyści, które poszkodowany mógłby osiągnąć, gdyby nie wyrządzono mu szkody (lucrum cessans).

Jak już wskazano powyżej łączne wystąpienie powyższych przesłanek jest niezbędne dla istnienia odpowiedzialności za daną szkodę na zasadzie winy.

W świetle ogólnej zasady ciężaru dowodu wyrażonej dyspozycją art. 6 k.c., udowodnienie owych przesłanek spoczywało w niniejszej sprawie na stronie powodowej.

Transponując powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy Sąd uznał, iż powództwo w tym zakresie jest bezzasadne. Powód nie udowodnił, aby pozwany dokonał zawinionego uszkodzenia ciągnika, poprzez jego nieuzasadnione uruchomienie. Z ustaleń poczynionych w sprawie wynika, iż miało miejsce zdarzenie, podczas którego pozwany na polecenie innych osób znajdujących się na terenie gospodarstwa powoda, w tym powoda, uruchomił ciągnik. Jednakże przebieg przywołanego zdarzenia nie pokrywa się z depozycją świadka G. Z., co jednocześnie przemawia za uznaniem, iż zeznająca świadek relacjonowała inne zdarzenie niż zdarzenie, na kanwie którego powód

formuluje swoje roszczenie. Powód swoją wiedzę o przebiegu zdarzenia czerpie z relacji osoby trzeciej. Zeznający w sprawie świadkowie nie mieli żadnych informacji o powyższym zdarzeniu, za wyjątkiem relacji przekazanych im przez powoda. Nadto zwrócić należy uwagę, iż nawet gdyby przyjąć, iż niniejsze zdarzenia i ich przebieg pokrywały się, to powód nie wykazał, iż działanie pozwanego polegające na odpaleniu pojazdu rolniczego, z którego został spuszczone olej napędowy, było działaniem zawinionym, noszącym cechy bezprawności, czy też, że pozwanemu można postawić zarzut, iż mając świadomość szkodliwego skutku swego zachowania i przewidując jego wystąpienie, celowo zmierzał on do osiągnięcia owego skutku lub nie dołożył należytej staranności, aby skutkom owego zachowania zapobiec. Nadto zwrócić należy uwagę, iż nawet gdyby przyjąć, że pozwany uruchomił ciągnik powoda, z którego został spuszczone olej napędowy, czego Sąd nie przyznaje, a czyni takowe założenie tylko na poczet niniejszych rozważań, to nie został wykazany adekwatny związek przyczynowy między działaniem pozwanego a szkodą powoda. Z zeznań świadków przesłuchanych w sprawie, wynika, iż sprzęt rolniczy powoda był zużyty, poddawany wielokrotnym naprawom, co więcej w sprawie nie wykazano czy, jeśli w ogóle, uruchomienie ciągnika przez pozwanego było długotrwałe, czy też pojazd został wygaszony tuż po jego uruchomieniu, co z kolei rzutuje na potencjalne możliwości doprowadzenia do uszkodzenia mechanizmu silnika.

Rozważając z kolei zasadność powództwa w zakresie kwoty 5.500 złotych Sąd orzekający w sprawie uznał, iż również jest ono bezzasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Zgodnie z treścią, wskazanego przez pełnomocnika powoda jako causa roszczenia, przepisu art. 405 kc kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się jako przesłanki roszczenia o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia: wzbogacenie, zubożenie, związek między wzbogacaniem i zubożeniem oraz brak podstawy prawnej wzbogacenia (np. A. Ohanowicz, w: System PrCyw, t. III, cz. 1, s. 478 i n.; E. Łętowska, Bezpodstawne wzbogacenie, s. 63, wyr. SN z 24.10.1974 r., II CR 542/74, OSPiKA 1976, Nr 6, poz. 115 z glosą A. Kocha, tamże; K. Mularski, w: Gutowski, Komentarz, t. I, art. 405, Nb 6). Z kolei przesłanką roszczenia z bezpodstawnego wzbogacenia nie jest wina czy bezprawność działania wzbogaconego lub kogokolwiek innego (por. np. wyr. SN z 23.4.2009 r., IV CNP 99/08). Tym samym do bezpodstawnego wzbogacenia nie znajdują zastosowania w żadnym zakresie przepisy o odpowiedzialności odszkodowawczej.

Zgodnie z dominującym stanowiskiem, powoda obciąża jedynie ciężar dowodu w zakresie jego zubożenia, wzbogacenia pozwanego i związku między zubożeniem a wzbogaceniem, zaś to na pozwanym ciąży onus probandi, że uzyskane przez niego wzbogacenie miało swoją podstawę prawną (A. Ohanowicz, Niesłuszne wzbogacenie, s. 376, E. Łętowska, Bezpodstawne wzbogacenie, s. 153; P. Księżak, w: Osajda, KC. Komentarz, t. II, s. 314).

Transponując powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, w pierwszej kolejności, iż pozwany, jak sam zeznał, swoje roszczenie w stosunku do pozwanego wywodzi z faktu, iż finansował ze swoich pieniędzy utrzymanie pozwanego, matki a partnerki pozwanego, wczasy pozwanego i jego matki oraz opłacał rachunki telefoniczne, rachunki za łącze internetowe. Pozwany wskazał, iż dochodzona przez niego kwota 5.500,0 zł jest wyliczona szacunkowo, orientacyjnie.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, iż powód mimo, iż był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika nie wykazał tak zasadności ja i wysokości swojego roszczenia. Na uwagę zasługuje przede wszystkim okoliczność, iż umowy z telefonią komórkową były zawarte przez partnerkę życiową, a matkę pozwanego – G. Z.. Z telefonu oraz internetu korzystały wszystkie osoby zamieszkujące na terenie gospodarstwa powoda to jest pozwany, jego brat, G. Z. oraz sam powód. Tym samym powód nie wykazał, w jakiej wysokości przysługiwałoby mu ewentualne roszczenie w stosunku do pozwanego, skoro sam również korzystał z wyżej wskazanych mediów. Odnosząc się z kolei do kosztów utrzymania pozwanego, Sąd zważył, iż ze zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie wynika, iż pozwany do czasu osiągnięcia pełnoletności, a tym samym zamieszkiwania w gospodarstwie powoda, otrzymywał alimenty, nadto

matka pozwanego początkowo zamieszkując wraz z powodem utrzymywała się oraz dzieci z zasiłku, odszkodowania uzyskanego w związku z likwidacją zakładu pracy, później zaś z podejmowanych prac dorywczych. Tylko w krótkim okresie poprzedzającym narodziny wspólnego syna świadka G. Z. i S. L., oraz w okresie po jego narodzinach, pozostawała wraz ze swoimi dziećmi na utrzymaniu powoda. Jednakże nie zostało wykazane w sprawie, przez jaki okres, oraz ile środków finansowych wyłożonych przez powoda było przeznaczonych na utrzymanie pozwanego. W tym miejscu koniecznym jest przywołanie dyspozycji art. 409 kc, zgodnie z którym obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

W orzecznictwie i w doktrynie powinność liczenia się z obowiązkiem zwrotu utożsamia się ze złą wiarą (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2001 r., I PKN 408/00, OSNAPiUS 2003, Nr 13, poz. 305; W. S., Nienależne świadczenie, s. 253 i n.; E. Ł., Bezpodstawne wzbogacenie, s. 135; krytycznie S. W., Recenzja książki E. Ł., s. 97). W ocenie Sądu mając na uwadze całokształt stosunków panujących w relacjach między powodem a pozwanym, oraz matką pozwanego i powodem, którzy zamieszkiwali razem, tworząc nieformalną rodzinę, wzajemnie sobie pomagali, trudno uznać, iż pozwany winien liczyć się z obowiązkiem zwrotu powodowi wyłożonych przez niego kwot na utrzymanie tak jego jak i jego najbliższej rodziny (matka, brat).

Niezależnie od wszystkich podniesionych powyżej argumentów przemawiających za uznaniem powództwa za bezzasadne, wskazać należy, iż w ocenie Sądu orzekającego w sprawie podlega ono oddaleniu z uwagi na zasady współżycia społecznego wyartykułowane w treści art. 5 kc. Zasady współżycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c. są pojęciem pozostającym w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności danej sprawy i w takim całościowym ujęciu wyznaczają podstawy, granice i kierunki jej rozstrzygnięcia w wyjątkowych sytuacjach, które przepis ten ma na względzie. Dlatego do zastosowania tego przepisu konieczna jest ocena całokształtu szczególnych okoliczności danego rozpatrywanego wypadku w ścisłym powiązaniu nadużycia prawa z konkretnym stanem faktycznym.

Przez zasady współżycia społecznego rozumie się oceny moralne wyrażone w postaci uzasadnionych przez te oceny norm postępowania (norm moralnych), regulujących postępowanie jednych osób wobec innych. Ocena moralna to przeżycie polegające na udzieleniu aprobaty lub dezaprobaty jakiemuś czynowi ludzkiemu ze względu na to, w jakim stopniu przyczynia się ono do sprawiedliwego dobra innych ludzi. Poszczególne normy moralne stanowią zatem konkretyzacje naczelnego nakazu moralnego, opierającego się na aprobacie takiego postępowania, które jest dyktowane sprawiedliwą życzliwością wobec innych ludzi. Życzliwość ta polega na tym, że aprobuje się to, że innych spotyka jakieś dobro, a dezaprobuje się to, że niesprawiedliwie spotyka ich jakieś zło (zob. Kodeks Cywilny. Komentarz, red. E. Gniewek, C.H. Beck 2010).

Reasumując stwierdzić należy, iż całokształt stosunków między powodem a pozwanym oraz matką pozwanego, a partnerką życiową powoda, wzajemna pomoc świadczona sobie przy tej okazji oraz pomoc, którą oferował i świadczył w pracach w gospodarstwie rolnym powoda, Ł. Z., przemawia, za przyjęciem, iż powództwo wytoczone w przedmiotowej sprawie, poza omówionymi powyżej argumentami natury jurydycznej, może być również postrzegane jako nadużycie prawa przez powoda.

Zarówno powód jak i pozwany są osobami korzystającymi z dobrodziejstwa instytucji zwolnienia od kosztów sądowych w sprawie. Sąd na podstawie art. 102 kpc nie obciążył powoda, jako strony przegrywającej, kosztami procesu.

W punkcie trzecim wyroku, Sąd przyznał i nakazał wypłacić ze środków Skarbu Państwa Sądowi Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi na rzecz ustanowionego z urzędu, pełnomocnika – radcy prawnego B. Z. wynagrodzenie w wysokości 1.476,00 zł, ustalone w oparciu o treść § 8 pkt 4 w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016 roku, poz. 1715) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej powodowi z urzędu.

Z kolei w punkcie 4 orzeczenia Sąd przyznał i nakazał wypłacić ze środków Skarbu Państwa Sądowi Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi na rzecz ustanowionego z urzędu, pełnomocnika – adwokata L. A. wynagrodzenie w wysokości

1.476,00 zł, ustalone w oparciu o treść § 8 pkt 4 w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 roku w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 roku, poz. 1714) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej pozwanemu z urzędu.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w sentencji.